

2022_Anul AGÂRBICEANU (XI): Pădurea Agârbiceană!

- am avut două copilării? - temelia acestei Beoții e pădurea!

- paradisul pierdut? - nobil rural din celălalt secol! - mut ca o lebădă?

Temelia acestei Beoții e pădurea!

Străbătînd opera lui Agârbiceanu, regăsesc paradisul pierdut ...

Cu Ion Agârbiceanu intrăm parcă în codrii vechii Dacii.

Literatura lui înfățișează o civilizație a pădurii!

Majoritatea personajelor lui Agârbiceanu, ... sînt, sufletește, ..., oameni de pădure!

Văzîndu-l și ascultîndu-l, aveai sentimentul că odată cu el intraseră în sală toți pădurarii, ciobanii, plugarii, preoții de țară pe care îi zugrăvisese!

O lume, ... de care ..., ne amintim cu nostalgie!

Într-o lume sobră, nu rareori sumbră, severă, ...

lumea prozei lui Agârbiceanu e lumea românească din Transilvania timpurilor revolute!

2022 pe urmele lui Ion Agârbiceanu 2022

Anul Agârbiceanu Anul tinerilor oțelii!

scriitor istoric

1928 2018 Dumitru Micu

șagunism - tribunism

Reproducem din mărturisirea „Pădurea Agârbiceană”, a istoricului literar Dumitru Micu: «Aș putea spune că **am avut două copilării**. Cea încadrată, de nevoie, în normele instituționalizate, și o alta, autocreată, proiecție a unui scenariu interior, derulat înafara spațiului și timpului profan. **Bunica era ocrotitoarea acesteia din urmă**. Fără să văd în ea, precum Șt.O. Iosif, chipul „Duminicii prea sfinte”, bunica îmi apărea ca întruparea unui tip de existență diferit de cel cotidian, prozaic, și, cu toate că nu știa carte, felul ei de a fi mă încuraja în tentativele de a-mi întemeia un spațiu al salvării în teritoriile ce izbuteam să le cuceresc în scripturi. **Așa am ajuns să-mi compun o mitologie intimă eteroclită, cu eroi recrutați din literatură și din istorie, din texte sacre și din coloane de gazetă sătească**. Mitologia aceasta era micul și precarul meu paradis. Străbătînd opera lui Agârbiceanu, regăsesc paradisul pierdut. Stăteam pe prispă, ori în grădină, și priveam în depărtări. Dealuri pe toate părțile. (...) Ori încotro mă uitam: dealuri, păduri. **Peisajul literaturii lui Agârbiceanu**. În prima copilărie credeam că dealurile și pădurile ce împrejmuiuau satul erau marginile lumii. Posibilitatea unei existențe terestre dincolo de zare n-o realizam. „Dincolo” era cerul. (...) **Îmi regăsesc în aceste narațiuni nu satul real, economic, ci satul din vis, și acela seamănă cu cel ce se desenează în conștiință cînd mă gîndesc la bunica**. (...) **Văzînd-o în umanitatea agârbiceană pe bunica, văd implicit arhaicul românesc în expresia lui ardeleană**. Identific în ținuturile prin care ne poartă autorul „*Arhanghelilor*” o Beoție

autohtonă. **Temelia acestei Beoții e pădurea. Fiu și nepot de pădurar, Agârbiceanu s-a familiarizat cu pădurea de mic.**

Din cea mai fragedă vîrstă, **băiatul pădurarului din Cenade** mergea cu oile la pădure și stătea acolo toată vara, ba chiar „de cînd se desprimăvăra pînă toamna tîrziu”. Dormea în colibă. Pădurea a intrat, astfel, în ființa lui, umplînd-o pe toată viața, cu priveliști și senzații din care aveau să se alcătuiască atîtea dintre scenele, decorurile și notațiile ce-i individualizează scrisul. Întocmai ca lui Sadoveanu, care în aceiași ani, viitorului ucenic și emul transilvan, i-au „*pătruns adînc în suflet*”, potrivit chiar spuselor sale, „mireasma cîmpului, a codrului, culorile cerului, ale luncii, cu florile, bătaia și cîntecele cîntului în văzduh sau în pădure, **cîntecul apelor, al pîraielor în topitul zăpezilor**”. Fascinat, ciobănașul privea „firicelele proaspete de iarbă (...) luminate de aurul roșu al soarelui ce scapătă apus”, urmărea „nuanțele luminii reflectate pe frunzele diferiților arbori”. Nimic nu-i părea și nu avea să-i pară vreodată „mai mărît (...) decît o o pădure puternică prinsă de vijelie” și niciunde nu găsea atîta pace ca sub „boltiturile” pădurii. „În pădure - își va aminti scriitorul - mă simțeam mai acasă decît afară. Parcă era mai cald, mai intim. **Descoperisem în ea o împărăție blîndă**”. Micul păstor nu avea să devină totuși, asemenea lui Sadoveanu, un poet propriu-zis al naturii, în niciu un caz unul comparabil măcar pe vreo anume latură cu el, dar pădurea este în opera sa o prezență definitorie, spațiul multora dintre cele mai caracteristice desfășurări epice, iar psihologiile eroilor celor mai reprezentativi sînt modelate de climatul pădurii. În termeni blagieni, pădurea este în lumea lui Agârbiceanu un „**spațiu-matrice**”. Un spațiu arhetipal, altfel spus. În păduri se consumă, parțial cel puțin, acțiunea unor istorisiri ca *Mistrețul, Valea Dracului, Vilva băilor, Duhul băilor, Hoțul, Comoara, Istoria unei poieni*; eroii altora sînt pădurari, după cum o indică înseși titlurile: *Vechii pădurari, Costea pădurarul, Pădurea în furtună. Dan Jitarul* cutremură cu cîntecele și chiotele lui pădurile, în povestirea omonimă. Indiferent de profesie sau de mediile în care trăiesc, oamenii lui Agârbiceanu sînt, în majoritatea lor, naturi păduroase. Unii sînt robuști și crînceni, tenaci, elementari, năpraznici, precum Gruia, Popa Man, Dumitru Bogdan (Jandarmul); alții, din contră, blînzi și tandri, afectuoși și comunicativi la modul ingenuu, inocenți asemenea oilor pe care unii dintre ei le păzesc: *Moș Tănase căprarul, Cula Mereuș, „sluga” Culița, baba Miia* ș.a. **Mulți sînt uscați, lemnoși și pietroși, surpați de boală**: bunăoară Măria Dinului (Fefelega), cerșetorul Teleguș, băieșul Niculaie a Firii (Fișpanul), Prăginel. Pădurețe sînt numele (sau porecelele) unora: Moș Viron, Vîrvoara, Bologoaie, Ghiuțu, Melentea, Fefelega. **Majoritatea personajelor lui Agârbiceanu, dacă nu toate, sînt, sufletește, într-un fel sau altul, oameni de pădure.** Împrumutînd, cum o face Tudor Vianu în studiul „Asupra caracterelor specifice ale literaturii române”, **dihotomia templu-pădure**, propusă de Guido Manacorda, pentru a rezuma prin ea, simbolic, notele definiției ale spiritualității sudice, de tip clasic, și ale celor din nord, „romantice”, e limpede că pe Agârbiceanu îl vom include în categoria scriitorilor celor mai „nordici”, a „romanticilor”. **Literatura lui înfățișează o civilizație a pădurii** și duhul de care e străbătută emană din adîncuri de codru. Din străfundurile codrilor ardeleni, mai largi, mai întunecați, mai vechi, mai sălbatici decît cei din alte regiuni ale țării. Nu lipsiți însă de poieni însorite. **Cu Ion Agârbiceanu intrăm parcă în codrii vechii Dacii.**

Într-o lume sobră, nu rareori sumbră, severă, cu agricultori robaci, cu pădurari ursuji, mineri vestejiți, ariviști încrîncenați, hoți tumultoși; dar și idilică, în anumite zone, luminoasă, primitoare, blajină. Tărîmul infernal din volumul „**În întuneric**” e contrapunctat de acela angelic-patriarhal din

„Luncușoara în paresemi”. Spartan în satele din Apuseni, **stilul de viață al altor așezări, al celor din părțile Sibiului, bunăoară, amintește de Grecia lui Theocrit, de Bucolicele vergiliene.**

Sumbră sau surîzătoare, **lumea prozei lui Agârbiceanu e lumea românească din Transilvania timpurilor revoluate.** Lume de codri cu văi blestemate și luminișuri zîmbitoare, cu sate mizere și cu mine de aur, cu slujbași despersonalizați și comori îngropate, cu agonii suave și iubiri viforoase. Tărîm clasic prin rînduielele încremenite, „romantic” prin patriarhalitatea păduratică ce-l apropie de societățile naturale. „**Romantic**” mai ales din perspectiva zilelor noastre. **O lume, în sfîrșit, de care aceia dintre noi care am fost în copilărie contemporanii unora dintre supraviețuitorii ei, ne amintim cu nostalgie.**

Elev, apoi student la Cluj, vedeam lumea aceasta, acum treizeci și mai bine de ani, concentrată și în **făptura omului Agârbiceanu.** Înalt, bine zidit, tipică figură de ardelean vînjos, de gospodar așezat, **nobil rural din celălalt secol,** cu prestigioasă barbă încă neîncărunțită, cu privire calmă, cu o siguranță și o demnitate în gesturi ce exprimau stăpînire de sine, simț practic și luciditate, cu mers neșovăitor, scriitorul sosea la ședințele filialei Uniunii Scriitorilor punctual, stătea pînă la sfîrșit, urmărea discuțiile de orice fel cu răbdare monastică, acordînd fiecărui vorbitor atenție respectuoasă. Cînd vorbea el însuși, ceea ce se întîmpla o dată la cîțiva ani, era scurt: o frază - două. Aproape că îl întrecea în tăcere chiar pe Lucian Blaga, cel „**mut ca o lebădă**”, cu care, uneori, venea împreună, ambii coborînd dinspre Feleac. **Văzîndu-l și ascultîndu-l, aveai sentimentul că odată cu el intraseră în sală toți pădurarii, ciobanii, plugarii, preoții de țară pe care îi zugrăvisse.** Apariția sa aducea sufletul satelor și al pădurilor de pe tot cuprinsul Ardealului. Parcă s-ar fi sculat, îmi spun acum, din mormintele de pe Soroș toți răposații satului meu natal, parcă s-ar fi realcătuțit, ca din vis, lumea fabuloasă a copilăriei ocrotite de brațul mîngîietor al bunicii».

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2022-anul-agarbiceanu-xi-padurea-agarbiceana-am-avut-doua-copilarii-temelia-acestei-beotii-e-padurea-paradisul-pierdut-nobil-rural-din-celalalt-secol-mut-ca-o-lebada-163380.html>

The screenshot shows a web browser window displaying a news article on the Tribuna.ro website. The Tribuna logo is at the top left, with the tagline "Dintotdeauna pentru totdeauna!". A red navigation bar contains various categories: Eveniment, Actualitate, Stiri de pe strada mea, Sport, Cultura, Sanatate, Timp liber, Tribuna femeilor, and Descopera lumea. The article's title is "2022 - Anul Agârbiceanu (XI): Pădurea Agârbiceană! - am avut două copilării? - temelia acestei Beoții e pădurea! - paradisul pierdut? - nobil rural din celălalt secol! - mut ca o lebădă?". Below the title, the author's name "Marius HALMAGHI" is listed, along with the date "13.03.2022" and time "22:53". It also shows "203 vizualizari" and "0 comentarii". A small image of food, including salami and tomatoes, is visible on the right side of the article preview.

În: *Tribuna*, 13 martie 2022